

DIENAREN VAN DE KROON

FJODOR C. BUIS

Dienaren van de Kroon

114 ministers uit 23 naoorlogse kabinetten

FJODOR C. BUIS

In 2010 werd Piet de Jong 95 en was hij de oudst nog levende minister-president in Nederland. Samen met hem waren er in 2010 nóg 4 vier oud-minister-presidenten, die ik graag op de foto zou willen zetten. En zou het niet interessant zijn om ook al hun kabinetsleden te portretteren en hun verhalen op te tekenen? De nog in leven zijnde ministers van heden en weleer?

Het waren er nogal wat bleek na een dagje onderzoek. Ongeveer honderdtwintig. De oudste was Gerard Helders, in die tijd 104 jaar oud en oud-minister van Overzee toen we nog koloniën hadden.

Ik besloot al gauw om alleen de kabinetsleden te portretteren en niet ook alle staats-secretarissen, immers ministers maakten het beleid en zijn in ons collectieve geheugen blijven steken door hun daden, hun uitspraken en alomvattend door hun beleid.

De eerste oud-ministers die ik fotografeerde waren de ministers van het kabinet-De Jong van eind jaren zestig. De oudste eerst dacht ik, het makkelijkst benaderbaar en reeds op broze hoge leeftijd, je weet het immers niet. Daarna kwamen chronologisch de ministers van de daaropvolgende kabinetten. Soms werd ik ontvangen met soep en broodjes in hun eigen huis, soms met een beleefde knik op kantoor, wachtend totdat ik klaar was met een plek te zoeken en licht neer te zetten maar meestal heel hartelijk en gastvrij. Soms dwaalde ik met een minister door de duinen, langs de zee of door hun achtertuinen op zoek naar een geschikte plek.

Ik hoorde verhalen in de trend van ‘Als je het die vertelde wist je zeker dat het morgen in de krant zou staan’, tot ‘natuurlijk staan er atoomwapens in Nederland, dat weet toch iedereen!’ en ik hoorde interessante anekdotes, waarvan de meesten *off the record* waren.

Voor de volledigheid die ik nastreefde was wel enige volharding vereist. Niet iedereen zag meteen de meerwaarde van hun eigen portret in de serie of het was gewoon lastig af te spreken. Zo werden afspraken verplaatst wegens een financiële crisis, een ingelast spoeddebat of een plotselinge begrafenis. Toen het einde van de serie naderde en ik steeds meer ministers had vastgelegd, hielp dat de twijfelaars over de streep om ook in dit historische overzicht te willen staan.

Sommige ex-ministers ontbreken, omdat ze domweg niet wilden. Gelukkig zijn dat er maar een paar en heeft de overgrote meerderheid enthousiast gereageerd. Enkelen van de oud-ministers zijn in de loop van het project helaas overleden, maar staan toch in het boek omdat ik ze bij leven heb gefotografeerd.

Ik wilde niet alleen een fotoboek maken maar ook inzicht geven in de geportretteerden (wat dreef hen, waarom hebben ze ja gezegd tegen het slopende ambt van minister?) en ik besloot hen te vragen om zelf hun ministerschap te verwoorden. Zo kreeg het boek een persoonlijke noot.

En dat is gelukt. Sommige teksten zijn serieus, andere anekdotisch en weer andere hebben zich tot de dichtvorm of tot Prediker 3 gewend. Bij elkaar biedt dit boek een uniek beeld van hen die Nederland de afgelopen zestig jaar hebben geregeerd.

Kabinet Drees IV	p 10
Kabinet Marijnen	p 12
Kabinet De Jong	p 16
Kabinet Biesheuvel I	p 22
Kabinet Den Uyl	p 24
Kabinet Van Agt I	p 34
Kabinet Van Agt II	p 52
Kabinet Van Agt III	p 58
Kabinet Lubbers I	p 64
Kabinet Lubbers II	p 80
Kabinet Lubbers III	p 88
Kabinet Kok I	p 104
Kabinet Kok II	p 122
Kabinet Balkenende I	p 142
Kabinet Balkenende II	p 168
Kabinet Balkenende III	p 180
Kabinet Balkenende IV	p 184
Kabinet Rutte I	p 210
Kabinet Rutte II	p 228
Nederlandse kabinetten vanaf 1956	p 239

Kabinet Drees IV

1956 - 1958

Hoewel de verkiezingsuitslag zeer duidelijk is, wordt dit kabinet pas gevormd na een moeizame formatie. De brede basis van PvdA, KVP, ARP en CHU blijft behouden. Nederland dreigt in een ernstige constitutionele crisis te raken door de zogenoemde Greet Hofmans-affaire. De spirituele genezeres Hofmans, die veel invloed heeft op Koningin Juliana en voor spanningen in haar huwelijk zorgt, verdwijnt op advies van een speciale commissie van Paleis Soestdijk. Ook internationale spanningen spelen een belangrijke rol in deze regeringsperiode. De Suezcrisis doet het kabinet besluiten tot het invoeren van autolose zondagen. De onderdrukking van de Hongaarse opstand door Sovjet-troepen leidt in ons land tot heftige reacties en plundering van CPN kantoren. Deze regeringsperiode kenmerkt zich door constante spanningen tussen de PvdA en KVP. In 1957 wordt de AOW ingevoerd. Het kabinet valt in december 1958 omdat de Tweede Kamer een amendement over de belastingen aanneemt, dat door minister Hofstra onaanvaardbaar is verklaard.

‘Neen; geen benoeming tot minister.’ Met dit voorgenomen, nogal stellige en met mijn vrouw weloverwogen besluit betrad ik op 11 februari 1957 de werkkamer van de minister-president, de heer Drees.

Ik sprak hem aan met ‘excellentie’, waarop hij reageerde met: ‘Laten wij elkaar tutoyeren; we zijn dadelijk collega’s’.

En zo was het, want na een indringend gesprek met sterke argumenten van de heer Drees, die er onder andere op wees dat mijn werk in het voormalig Nederlands-Indië, mijn optreden in de gemeenteraden van Bandoeng en Batavia en mijn historische kennis van het Nederlands bestuur in de tropische gebieden mij bij uitstek geschikt maakten om het ambt van minister van Zaken Overzee te bekleden. Dat ik in het bankwezen ervaring had en secretaris-generaal van de International Fiscal Association was, vond hij eveneens van belang.

Zo werd ik tot mijn verrassing toch benoemd.

Een tweede verrassing was mijn salaris. Ik had daar geen idee van, maar mijn vrouw belde mij eind februari om te zeggen, dat er het voor haar onbegrijpelijke bedrag van zevenhonderd gulden op de giro was gestort. Navraag leerde, dat dit het salaris voor de halve maand februari was. Helaas moest ik dan ook mijn vrouw vertellen, dat mijn salaris voortaan de helft zou zijn van wat ik als directeur van de Trustmaatschappij verdiende.

Bij het aanvaarden van het ambt wist ik dat er twijfels bestonden over het bestaansrecht van het departement van Zaken Overzee, ook al omdat het herinnerde aan het voormalige departement van Koloniën. Bij mijn bezoeken aan Nieuw-Guinea, Suriname en de Antillen is mij echter duidelijk geworden, dat het voor die landen van grote betekenis is dat hun aangelegenheden behandeld en behartigd worden door een bewindsman die speciaal daarvoor is aangesteld en zich persoonlijk niet alleen verantwoordelijk maar ook daarmee verbonden voelt. In het geval van een neventaak ervaren de landen onvoldoende de band met het moederland en voelen zich te kort gedaan.

Niettemin zijn de overzeese aangelegenheden na mijn vertrek ondergebracht bij andere departementen. Gerard Helders maakte vanaf 1957 deel uit van het kabinet.

GERARD HELDERS

MINSTER VAN ZAKEN OVERZEE KABINET-DREES IV

MINSTER VAN ZAKEN OVERZEE KABINET-BEEL II

CHU

Kabinet Van Agt I

1977 - 1981

Als de vorming van een tweede kabinet-Den Uyl mislukt, komt na een lange formatieperiode een CDA-VVD-kabinet onder leiding van CDA'er Van Agt tot stand. Het kabinet heeft slechts een geringe meerderheid in de Tweede Kamer en heeft te maken met loyalisten van de CDA. Toch zit het de rit uit. In deze regeringsperiode verkeert Nederland in grote financieel-economische problemen. De overheidstekorten en werkloosheid stijgen snel. Verschillende crises worden net op tijd afgewend: het NAVO-besluit om kruisraketten te plaatsten in West-Europa, wetgeving rondom abortus en het mogelijke instellen van een olieboycot tegen Zuid-Afrika. Ook vindt een regeringswissel in deze kabinetsperiode plaats: Beatrix volgt haar moeder Juliana op als koningin.

Uit mijn Justitie-jaren zal mij het langst de herinnering blijven aan de vijf gijzelingen waarmee ik te maken heb gekregen. Twee hiervan waren dramatische treinkapingen, uitgevoerd door Molukse vrijheidsstrijders.

Hierbij zijn doden gevallen: de eerste keer tijdens de kaping, de volgende keer bij de gewelddadige beëindiging hiervan.

Maar evenmin zal ik ooit loskomen van de aangrijpende ervaringen, teweeggebracht door mijn initiatief de drie nog in gevangenschap verblijvende Duitse oorlogsmisdadigers – na bijna dertig jaar – vrij te laten. Hierover ontstond hevige commotie in ons land, woedende betogingen, bedreigingen. Mijn vrouw en kinderen moesten uitwijken naar een onderduikadres. Onder de indruk van zoveel emotie verkeerde de instemming die ik in het parlement aanvankelijk had in afwijzing. De vrijlating ging niet door. Na de oorlog heeft geen enkele kwestie zoveel beroering gewekt in het parlement en daarbuiten als deze.

Eind 1977 trad een CDA-VVD-kabinet aan waarvan ik premier werd en Hans Wiegel vicepremier. Het was een uitkomst van de langste kabinetsformatie in de geschiedenis. Hoe kwetsbaar dit kabinet ook was bij gebrek aan betrouwbare steun in het parlement, het hield zich gedurende zijn hele ambtstermijn staande uit kracht van innerlijke cohesie. Twee hierop volgende kabinetten onder mijn naam hebben maar een korte levensduur gehad.

Ook als premier heb ik bewogen jaren beleefd. Commotie is er vooral geweest over het NAVO-besluit om, ook in Nederland, een aantal nucleaire raketten te stationeren: massale manifestaties en heftige Kamerdebatten. Met kunst- en vliegwerk hebben wij toen (1979) een conflict met de NAVO kunnen voorkomen en zelf in het zadel kunnen blijven. Uiteindelijk is het NAVO-besluit onuitgevoerd gebleven omdat de Sovjet-Unie na onderhandelingen zijn eigen kruisraketten ontmantelde.

DRIES VAN AGT

MINISTER VAN JUSTITIE KABINET-BIESHEUVEL I

MINISTER VAN JUSTITIE KABINET-BIESHEUVEL II

VICEMINISTER-PRESIDENT KABINET-DEN UYL

MINISTER VAN JUSTITIE KABINET-DEN UYL

MINISTER-PRESIDENT KABINET-VAN AGT I

MINISTER-PRESIDENT KABINET-VAN AGT II

MINISTER-PRESIDENT KABINET-VAN AGT III

MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN KABINET-VAN AGT III

KVP, CDA

Na meer van tien jaar lid van de Tweede Kamer geweest te zijn, werd ik eind 1977 benoemd tot minister van Binnenlandse Zaken en viceminister-president.

In het eerste kabinet onder voorzitterschap van Mr. A.A.M. van Agt.

Een klein bootje op woelige baren. Maar we redden het. Onze hele ambtstermijn. Dat kwam omdat al heel snel na ons aantreden de ministersploeg een team werd, een vriendenclub die nog steeds een paar keer per jaar samenkomt. Daar is – het zal de lezer niet verbazen – steeds weer aan het eind van de maaltijd de conclusie: wat was het een mooie tijd.

Ik ben de laatste minister van Binnenlandse Zaken geweest die in het Torentje resideerde. De ramen konden nog open: je hoorde de vogeltjes en rook de lucht van uitstekende sigaren. Toen ik daar voor het eerst binnentrad trof ik een enorme stapel mappen. ‘Wat doen die mappen hier?’, vroeg ik mijn kamerbewaarder. ‘Die heeft uw voorganger voor u achtergelaten’, antwoordde hij blijmoedig.

Drie lange avonden achtereen heb ik mijn paraaf gezet en hier en daar wijzigingen in de stukken genoteerd. 's Avonds laat weg. Ik liet dan het licht aan en zei rijdende langs de Hofvijver tegen mijn chauffeur: ‘Ziet u wel, de Minister is aan het werk’.

Het departement van Binnenlandse Zaken was in die tijd nog invloedrijk. Eén van mijn aandachtspunten was het binnenhalen van pientere jonge ambtenaren. Mensen die mij durfden tegen te spreken. Geen jaknikkers.

Het zijn van ‘Dienaar van de Kroon’, vier jaar lang, heb ik als een van mijn mooiste herinneringen beschouwd. Open gesprekken met het staatshoofd. De troonswisseling van koningin Juliana naar koningin Beatrix. Die bijzondere dag op 30 april 1980. Plechtige momenten en de chaos in de stad Amsterdam, waar ik mij onverkort achter de politie heb opgesteld.

En in die jaren ook de sluiting van de zitting van het parlement, vlak voor Prinsjesdag. In jacquet en per koets. Dat leidde een keer tot de opmerking van voorzitter Vondeling van de Tweede Kamer, die mij stond op te wachten: ‘Zo, ben je vandaag met paard en wagen gekomen’. De foto die de makers van dit boek uitkozen, toont mij in een andere outfit.

HANS WIEGEL

VICEMINISTER-PRESIDENT

MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN

VVD

Van mijn periode als minister herinner ik mij als zeer bijzonder, het was de tijd dat ik minister van CRM was, de uitreikingen van de P.C. Hooft-prijzen, bijna altijd op het Muiderslot. Maar één daarvan sprong er voor mij persoonlijk uit, namelijk die ik mocht uitreiken aan de door mij zeer hooggeachte en bewonderde dichteres Ida Gerhardt.

Zij ontving de P.C. Hooft-prijs in het Onderwijsmuseum in een door haar gekozen klein gezelschap, te weten de gastheer, de directeur van het museum, de directeur-generaal Cultuur R. Hotke en, door mevrouw Gerhardt speciaal gevraagd als gast, de dichteres Elly de Waard. Het was een gebeurtenis die ik als een gouden moment nooit zal en kan vergeten.

TIL GARDENIERS-BERENDSEN

MINISTER VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

KABINET-VAN AGT I

MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN MILIEUHYGIËNE KABINET-VAN AGT II

MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN MILIEUHYGIËNE KABINET-VAN AGT III

KVP, CDA

Viereneenhalf jaar was ik staatssecretaris in het kabinet-Den Uyl en acht maanden minister in het kabinet-Van Agt II, maar wat een wereld van verschil. Eerst samen met Hans Gruyters en Jan Schaeffer vol optimisme en zelfvertrouwen gewerkt aan een betere volkshuisvesting om vervolgens in een sfeer van onderling wantrouwen, acht maanden lang proberen te redden wat er te redden viel. Nederland verkeerde na twee oliecrises in de diepste economische crisis van na de oorlog. Het kabinet werd verlamd door verschil van inzicht hoe die te bestrijden. De CDA-ministers onder leiding van premier Van Agt en minister van Financiën Van der Stee, gesteund door D66 minister van Economische Zaken Terlouw, wilden dat doen met forse bezuinigingen, met name op de arrangementen van de verzorgingsstaat. De PvdA onder leiding van ‘superminister’ Den Uyl van Sociale Zaken en Werkgelegenheid wilde juist met extra investeringen de werkgelegenheid stimuleren. Die tegenstelling in visie werd verergerd door oud zeer uit de periode van het kabinet-Den Uyl. De PvdA was toen te vaak over het CDA heen gewalst en dat kwam nu als een boemerang terug. De strijdende partijen waren niet bereid ook maar een millimeter te wijken. Den Uyl had het gevoel dat zijn werkgelegenheidsbeleid werd gesaboteerd, Van Agt en Van der Stee lieten geen gelegenheid voorbijgaan om hem in dat gevoel te sterken door ongeveer iedere week nieuwe bezuinigingen te eisen. Toen ik de minister van Financiën een keer vroeg of hij bij het boekhouden soms met een vork schreef, vroeg hij ‘politiek beraad’, een teken dat ook zijn gevoel voor humor de slijtageslag niet had overleefd.

Pas na de val van het kabinet kwam ik tot de ontdekking dat ik nooit eerder in zo’n korte tijd zoveel heb geleerd en zoveel wijzer ben geworden.

MARCEL VAN DAM

MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING

PVDA

Kabinet Van Agt III

1982

Dit minderheidskabinet van CDA en D66 is een overgangskabinet, dat als voornaamste taken het uitschrijven van verkiezingen en de voorbereiding van de begroting voor 1983 heeft. De opgevallen posten, die zijn ontstaan na het vertrek van de PvdA-bewindslieden, worden opgevuld door leden van de overgebleven coalitiepartners CDA en D66. Het derde kabinet-Van Agt treedt op 29 mei 1982 aan en wordt op 9 september 1982 demissionair.

Zonder de Mulo en de HBS af te ronden is het, naar mijn gevoel, toch nog gelukt een zinvol bestaan te vinden. Een dropout, maar naar bleek niet zonder kansen. Weliswaar geen zeeman, zoals ik aanvankelijk dacht. Direct na de Tweede Wereldoorlog keurde de marine vrij streng, zodat er voor personen met platvoeten geen plaats was weggelegd. Dan maar een kantoorbaan. Een start met lichte tegenzin. In Leeuwarden bij de Raad van Arbeid. Werken aan sociale verzekering en dat is vervolgens mijn hele leven lang zo gebleven. In het begin geen idee dat dit zo boeiend zou blijken te zijn. Eerst bij de uitvoering, maar al vrij snel bij de meer beleidsmatige ontwikkeling ervan. Beleidsmedewerker bij de sociaal-economische dienst van het CNV. Zo'n kwarteeuw bij de vakbeweging, eerst medewerker en later bestuurder, maar wel altijd bezig met het dossier sociale zekerheid, waaronder ook pensioenen en zorgverzekeringen. Een buitengewoon interessante en leerzame job. Altijd betrokken bij de voorbereiding en ontwikkeling van nieuw beleid bij diverse landelijke adviesorganen. Een betere leerschool om een breed beleidsterrein te leren kennen is bijna niet denkbaar. Mijn vakbewegingstijd werd gekenmerkt door een onstuimige groei van de sociale zekerheid. Het optimisme over de houdbaarheid van zo'n omvangrijke verzorgingsstaat was groot. Te groot naar achteraf bleek. Dat heb ik geweten.

Na de vakbeweging volgde de politiek. Mijn beleidsterrein veranderde niet, maar mijn verantwoordelijkheid wel. Dat was best wennen. Aan ingrijpende veranderingen was niet te ontkomen. Vanaf het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw is de sociale zekerheid drastisch op de schop genomen. En nog is het einde niet in zicht. Na mijn tijd in de politiek mocht ik mijn bezigheid in de sociale zekerheid voortzetten bij een zelfstandig bestuursorgaan op dit terrein. Al met al een levensloop die ik in de verste verte niet had kunnen voorspellen. Het was soms lastig, maar ik heb het niet willen missen. In mijn zeilboot en later de sloep heb ik het gemiste zeemanschap voldoende gecompenseerd.

LOUW DE GRAAF

MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

KABINET-VAN AGT III

MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

KABINET-LUBBERS II (1987)

CDA

Kabinet Lubbers I

1982 - 1986

Nadat Van Agt zich direct na de verkiezingen uit de politiek heeft teruggetrokken, neemt Lubbers het stokje als partijleider over. Hoewel de PvdA op dit moment de grootste partij is, valt ze bij de formatie buiten de boot. Het kabinet wordt gevormd door CDA en VVD; Lubbers wordt minister-president. Vlak voor het aanstellen van dit kabinet wordt het akkoord van Wassenaar gesloten. Bij de presentatie van het kabinet ontstaat veel maatschappelijk verzet uit onvrede met de coalitie, wat zich onder andere uit door stakingen in het openbaar vervoer en onderwijs. Financiële en sociaaleconomische problematiek is de hele kabinetsperiode door overheersend. Het kabinet vindt vergaande bezuinigingen op de overheidsuitgaven onvermijdelijk. Door de pijnlijke ingrepen van het kabinet neemt de werkloosheid af. De maatschappelijke onrust blijft gedurende de hele kabinetsperiode voortduren. Het besluit om kruisraketten te plaatsen roept veel weerstand op bij de bevolking.

Vierenhalf jaar minister van Economische Zaken in het Kabinet Den Uyl (1973-1977) bleek een goede opmaat naar het eerste-ministerschap 1982-1994. Al met al was ik voor het CDA '7777 dagen in Den Haag'.

Inmiddels ben ik op de portretfoto al aardig gevorderd met 7777 dagen na Den Haag; respectievelijk als man van het Handvest van de Aarde. Dat moet ik vanaf nu dus nog een paar jaar volhouden.

Toen leek Den Haag het epicentrum van wat gebeurde. Nu als Handvest van de Aarde-man weet ik dat dit niet zo is, verbonden als ik mij weet met al de verscheiden volkeren en culturen en met al wat leeft, de natuur dus; tezamen met een gemeenschappelijke lotsbestemming, waarbij wij ons verbonden weten met de generaties na ons, onze kinderen en kindskinderen. In haar kerstrede 2011 sprak onze koningin Beatrix nadrukkelijk over dit ethische document, het Handvest van – zij zei zelfs voor – de Aarde.

Als oud-politicus zeg ik nu dat beoogde veranderingsprocessen alleen effectief zullen zijn als politiek, bedrijfsleven en civil society partnership beoefenen. Dat is dus iets heel anders dan 'de politiek is de baas, heeft het laatste woord', zoals dat in die eerste 7777 dagen gold. Nu gaan het initiatief en de daadwerkelijke verandering vaak uit van de bedrijven met hun maatschappelijk verantwoord ondernemen en hun Corporate Social Responsibility onder druk van en in samenwerking met civil society en niet-goevernementele organisaties. Daarbij blijft politiek belangrijk en democratisch noodzakelijk. Maar wij moeten ook leren te leven, de politiek voorbij.

People, planet, profit, maar ook 'de vreugdevolle viering van het leven'. Dat zijn de laatste, maar misschien belangrijkste woorden van het Handvest van de Aarde. Wellicht is dat te leren, onze gemeenschappelijke lotsbestemming. Zo wordt spiritualiteit herontdekt, de politiek voorbij.

Voor mij persoonlijk andermaal 7777 dagen, maar wel andere dagen.

RUUD LUBBERS

MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN KABINET-DEN UYL

MINISTER-PRESIDENT KABINET-LUBBERS I

MINISTER-PRESIDENT KABINET-LUBBERS II

MINISTER-PRESIDENT KABINET-LUBBERS III

KVP, CDA

In 1982 waaide er een ondernemingsgeest door het kabinet. Ik herinner me dat ook toen flink bezuinigd moest worden; de Nederlandse economie stond er niet best voor. Het was dus een flinke uitdaging om vanuit mijn rol als minister van Verkeer en Waterstaat vorm te geven aan een efficiëntere verkeer- en vervoersector. De investeringen in de dijken, iets waar ik nog altijd pal achter sta, gingen ten koste van uitgaven op het gebied van openbaar vervoer.

De situatie rondom de stormvloedkering was ook heel complex – we hadden al veel overschrijvingen op dat project. Met de minister van Financiën (Onno Ruding) is toen afgesproken dat mijn collega-ministers een groot deel van de overschrijvingen op zich zouden nemen – om V&W deels te sparen. Een moeilijke beslissing, waarna ik overtuigd was dat ik nooit meer over de stormvloedkering zou spreken.

Echter, een ingenieur van V&W vroeg me of hij één middag mocht hebben om te laten zien wat de consequenties zouden zijn van de nieuwe waterstanden. Hij nam me mee naar Dordrecht en de Biesbosch en toonde aan dat de Voorstraat in Dordrecht, zonder de stormvloedkering, totaal onder water zou komen te staan. Huizen zouden dan tegen de vlakke moeten om nieuwe dijken te kunnen bouwen. Er was maar één oplossing om droge voeten te houden: de stormvloedkering moest er komen. Zo kwam het dat ik in 1987 me toch hard heb gemaakt voor de bouw van de Maeslantkering.

Ik heb in die tijd duizenden verdrietige brieven gehad over de bezuinigingen – heel begrijpelijk. Maar de achterliggende redenen om te investeren in de toekomst van Nederland zijn altijd leidend geweest. Met het kabinet probeerden wij de stagnerende economie weer op gang te brengen en een sterker Nederland neer te zetten. Ik denk dat dat is gelukt.

NEELIE KROES

MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT KABINET-LUBBERS I

MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT KABINET-LUBBERS II

VVD

JOHAN REMKES

MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKRELATIES KABINET-BALKENENDE I
MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKRELATIES KABINET-BALKENENDE II
MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN
KONINKRIJKRELATIES KABINET-BALKENENDE III
VVD

Over het algemeen kijk ik met plezier terug op mijn Ministerschap. Ook al ben ik verguisd door bepaalde groeperingen in de samenleving, heel veel andere burgers hebben me laten weten dat ze achter het door mij gevoerde beleid stonden en vandaag de dag ook nog staan.

RITA VERDONK

MINISTER VOOR VREEMDELINGENZAKEN EN INTEGRATIE

KABINET-BALKENENDE II

MINISTER VOOR VREEMDELINGENZAKEN EN INTEGRATIE

KABINET-BALKENENDE III (2006)

MINISTER VAN JUSTITIE KABINET-BALKENENDE III (2006)

MINSTER VOOR INTEGRATIE, PREVENTIE, JEUGDBESCHERMING EN

RECLASSERING KABINET-BALKENENDE III (2006-2007)

VVD

Als zoon van een beroepsmilitair was Defensie voor mij een soort thuiskomen. Als kindje zat ik bij uniformen op schoot en met name het groen van de landmacht heeft een warme plaats in mijn vroegste herinneringen. Geen vrees dus voor dat mooie ministerie aan het Plein in Den Haag. Mijn opdracht nam veel blijdschap weg: enorme bezuinigingen die één op de zes defensiemensen hun baan zou gaan kosten. Bij de staffuncties zelfs één op de drie. Effect zou ook zijn een duidelijke verzwakking van onze militaire macht. Was ik daarvoor aangetreden?

Minister zijn is niet een paar jaar je eigen mening kunnen volgen. Minister zijn is bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van gemeenschappelijk afgesproken beleid. Ieder ander zou voor dezelfde opgave zijn geplaatst. Mijn toegevoegde waarde, zo nam ik mij voor, zou moeten liggen in het doen ombuigen van die voor de krijgsmacht zo bedreigende en ontmoedigende trend van ombuigen en reorganisaties.

Met engagement ben ik aan de slag gegaan. Boter bij de vis: Financiën zou krijgen wat was afgesproken, maar iedereen zou voortdurend mijn Defensie hart voelen kloppen. Terugkijkend is het een positieve herinnering geworden. De toewijding van de militairen en burgers bij Defensie maakte elke hindernis overkomelijk. Een aanvankelijk tamelijk stroeve verhouding met de Tweede Kamer versoeperde gaandeweg en ontaardde uiteindelijk bijna in kameraadschap.

De diepste indruk maakte op mij de gijzeling van een helikopterbemanning in Libië, na een poging een Nederlander daar uit de opkomende burgeroorlog weg te halen. Nederland was boos. Wij houden niet van teleurstellingen. Ik was trots. Trots op mijn militairen die steeds bereid zijn om zich in gevaarlijke situaties te begeven als het nodig is. Zij verdedigen ons. Zij hebben er recht op dat wij hun verdedigen. Met overtuiging.

HANS HILLEN

MINISTER VAN DEFENSIE

CDA

Kamervragen, Kamerbrieven, commissiebrieven.
775 in een jaar.
Nota's, telefoon, mail, sms.
Een onafzienbare stroom.
Loodgieterstassen mee in de auto. Altijd vol. Twee, soms drie.
Mappen, dagmappen, spoedmappen. Spoed-spoedmappen.
Dilemma's. Keuzes. De begroting.
Zeventig miljard euro. Opgebracht door alle Nederlanders.
Nog eens twintig miljard die mensen zelf aan zorg uitgeven.
Samen negentig miljard.
Toespraken, videoboodschappen, werkbezoeken.
Meer dan honderd per jaar.
Inspirerend, enerverend, elke dag te kort.
Maar: enorm de moeite waard.
Want je doet het niet alleen. Je doet het samen met anderen.
Al die mensen die gedreven zijn om de zorg beter te maken.
Die zich inzetten voor sport, voor preventie, voor een gezonder
Nederland.
De prachtige ontmoetingen.
Met onze topsporters, met en zonder handicap.
Het gejuich en de tranen.
Met de toezichthouder van de NVWA naar een broodfabriek.
Door naar een inloophuis voor mensen met kanker.
Op bezoek bij ernstig zieke, ontzettend moedige kindjes.
Artsen en verpleegkundigen die alles doen wat ze kunnen.
In gesprek met wetenschappers die op dna-niveau werken aan
een doorbraak.
Ultieme kwetsbaarheid en futuristische hightech,
heel dicht bij elkaar.
Dat is de zorg.
Daar doe je het voor.
Het is vooral: een voorrecht.

EDITH SCHIPPERS

MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT KABINET-RUTTE I

MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT KABINET-RUTTE II

VVD

Het bijschrift zou twee weken vóór de fotoshoot een ínkoppertje zijn geweest. ‘Minister op rand van de afgrond’ of ‘Opstelden met rug tegen de muur’. Nu poseer ik ontspannen, met op de achtergrond industrieel erfgoed in de haven van mijn geliefde Rotterdam. Wat ik nu zie, is een ambteloos burger, die tevreden terugkijkt op ruim vier jaar ministerschap.

Ik moet toegeven dat ik de fotograaf opjutte op te schieten. Dat bewindslidentempo raak je niet een-twee-drie kwijt, merk ik. Als burgemeester had ik ook een volle agenda, zeker als burgemeester van Rotterdam. Als minister ben je vanaf de eerste dag druk met drie dingen: de reguliere werkzaamheden op het ministerie, het werken aan grote wetsontwerpen en programma’s die maanden of jaren duren, en de plotselinge ontwikkelingen en incidenten, die al je tijd opsorpen (als je niet uitkijkt).

Bij het aantreden van het kabinet-Rutte I stelden we vast dat we Nederland veiliger moesten maken. Daar paste de vorming van de Nationale Politie perfect in. Een doelmatige politie, geworteld in de samenleving, onder gezag van de burgemeester en het OM, levert betere resultaten. In die overtuiging ben ik als eerste minister van Veiligheid en Justitie in oktober 2010 meteen begonnen met de grootste reorganisatie bij de Nederlandse overheid ooit.

Met staatssecretaris Fred Teeven heb ik de ambities vanaf het begin hoog opgeschroefd. Als bestuurder weet je: wil er wat uitkomen, dan moet je er bovenop zitten. De vaart erin houden, fouten durven maken én op tijd bijsturen.

We zijn op vrijwel alle terreinen stevig aan de slag gegaan. In het eerste kabinet en dat beleid hebben we voortgezet in Rutte II. Dat deden we altijd met oog voor de rechtsstaat. Maar óók met het inzicht dat een niet onderhouden rechtsstaat vastloopt. Een slecht onderhouden rechtsstaat biedt burgers op den duur steeds minder veiligheid en zekerheid.

Juist om die rechtstaat overeind te houden is een begin gemaakt met een grote herziening van de wetgeving rond opsporing en vervolging. De herziening van het Wetboek van Strafvordering omvat maar liefst 22 wetten! Die vernieuwing zal pas later vruchten afwerpen. Wat wel meteen effect opleverde is de uitvoering van de Veiligheidsagenda. Het aantal gevallen van straatroof en overvallen daalde vanaf het begin spectaculair.

Keihard hebben we ingezet op de strijd tegen cybercrime, fraude, drugscriminaliteit, mensenhandel en groepen die zich boven de wet stellen, zoals outlaw motorgangs. En natuurlijk hebben we ook de strijd tegen terrorisme opgepakt. Dat we zulke goede rapporten kunnen laten zien, komt natuurlijk door de enorme inzet van politie en justitie. Maar ook door de steeds betere samenwerking tussen overheden en bedrijfsleven.

Ik heb erg genoten van de werkbezoeken. Want hoe vol je agenda ook is, je moet er op uit! Professionals ontmoeten, horen wat er speelt. Contact hebben met de mensen waar het om gaat. Ik heb daarvan ontzettend veel geleerd.

Tijdens mijn ministerschap maakte de ramp met de MH17 grote indruk. Ik denk dat niemand die 17de juli 2014 zal vergeten. Ik was net thuis. Vakantie naderde. Alle dossiers voor de zomer waren weggewerkt en mijn bureau had ik leeg achtergelaten. Toen kreeg ik van alle kanten het bericht binnen. Via het nieuws, mijn dochter belde, het ministerie...

Wat doe je dan? Je chauffeur bellen! Die was net onderweg terug van Rotterdam naar Den Haag en kon direct rechtsomkeert maken. Informatie is in zo’n geval erg summier. We wisten dat het een vliegtuig van Malaysia Airlines was, maar verder wisten we nog niet veel. Wat is er gebeurd? Waar is die passagierslijst? Ik heb op een gegeven moment bijna een tafel doormidden geslagen omdat die lijst met namen maar op zich liet wachten. In de loop van de avond kregen we pas de eerste indicaties van het aantal landgenoten dat aan boord was. Wat er daarna gebeurde, heeft iedereen kunnen volgen.

Wat ik ben gaan missen? Het is een voorrecht minister te zijn geweest in Rutte I en II. De samenwerking op het departement en binnen het kabinet, daar heb ik goede herinneringen aan.

Aan de foto op die richel, kun je allerhande symboliek ophangen. De getekende fabriekshal staat fier overeind aan de mooiste kade die ik ken. De muren zijn getekend door de tijd. Maar binnen wordt gewoon doorgewerkt, zoals altijd. Ik ga straks dat wankele ijzeren trappetje af en verder. Zo gaat dat. Zo hoort dat.

IVO OPSTELTEN

MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE KABINET-RUTTE I

MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE KABINET-RUTTE II (2012-2015)

VVD

De Noordzee heeft ontelbare gezichten. Het ene moment kalm en kabbelend, dan weer woest en ruig. Ik kom graag naar de zee, om na een hectische werkdag te genieten van die ontelbare zeegezichten. De rust en het uitzicht zijn ook een inspiratiebron voor mijn werk als minister. Ze helpen me om te blijven denken aan waar ik voor sta, wat ik belangrijk vind en hoe ik daar vorm aan wil geven.

Ik ben als minister van Infrastructuur en Milieu verantwoordelijk voor de fysieke leefomgeving – voor water, wegen en ruimte. En als staatssecretaris in het verleden ook voor spoor en luchtvaart. Natuurlijk word je als bewindspersoon afgerekend op wat je doet: beleid uitvoeren, wetten maken, wegen en spoor aanleggen en dijken bouwen.

Maar voor mij gaat het er niet zo zeer om wat ikzelf allemaal doe. Ik vind het vooral belangrijk anderen de ruimte voor initiatief te geven. Ik wil dat iedereen de ruimte heeft om z'n eigen omgeving mooier te maken. Ons land is op z'n mooist als je de voorbeelden ziet waarbij is samengewerkt tussen de overheid en andere partijen. Een buurt waar mensen zelf iets moois van maken, maar ook echte Nederlandse iconen, zoals de Afsluitdijk. Veel van die iconen hebben iets met water. Nederland en het water zijn voor eeuwig met elkaar verbonden. Daar zijn prachtige verhalen over te vertellen.

We mogen trots zijn op hoe goed we het doen in Nederland. Maar daar moeten we het niet bij laten. Ik pleit daarnaast ook wereldwijd voor een preventieve aanpak van watervraagstukken: bescherming tegen overstromingen en voldoende schoon water. Het klinkt misschien wat formeel, maar het is een voorrecht dat ik als minister mijn ambt kan inzetten om de wereld iets veiliger en mooier te maken.

MELANIE SCHULTZ VAN HAEGEN

MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU KABINET-RUTTE I

MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU KABINET-RUTTE II

VVD

Toen ik eind 2012 minister van Financiën werd, kampte onze economie met kwetsbaarheden die zich over een lange periode hadden opgebouwd en die door de financieel-economische crisis nadrukkelijk aan de oppervlakte waren gekomen. Er was al hard gewerkt om de financiële sector weer gezond te maken, de rust in de eurozone te herstellen en te besparen op de overheidsuitgaven. Maar het evenwicht in onze economie was nog niet terug en het was duidelijk dat er geen snelle, pijnloze oplossingen waren om dat te herstellen.

De weg naar duurzame economische groei is geen sprint. Het is eerder een hinkstap-sprong. Ik geloof sterk in stevige overheidsfinanciën en structurele economische hervormingen. Het gaat erom zinvolle stappen te blijven zetten, om uiteindelijk het doel van een duurzame economie te bereiken; een economie die sterk genoeg is om een moderne sociale welvaartsstaat te behouden. Dat geldt voor het Nederlandse kabinet en het geldt voor de Eurogroep waar ik begin 2013 voorzitter van ben geworden.

Ik heb de neiging om alles te willen begrijpen, de dossiers te willen kennen. Anders begin ik onzeker aan een vergadering. Dat had ik al als Kamerlid. Ik wil alle voorstellen, alle vragen kunnen volgen. Het is gewoon een kwestie van hard werken, daar kom je het verst mee. Dat heb ik al jong geleerd van een Engelse boer bij wie ik mijn vakantie doorbracht. Werk hard, wees eerlijk, blijf trouw aan je ideeën en je vrienden en geef om anderen. Dat betaalt zich terug. Ook zeker in de politiek.

En tegelijkertijd moet je onafhankelijk blijven, je eigen keuzes blijven maken, niet door een koker gaan kijken. Ik heb twee banen, maar ik vind ook nog tijd voor andere dingen. Als eurogroepvoorzitter heb ik flink gesnoeid in de vergadertijden. Er is dus nog tijd om boeken te lezen. Dat helpt me om een open geest te houden. Of ik kijk naar een Britse detectiveserie. En ik lig op tijd op bed.

JEROEN DIJSSELBLOEM

MINISTER VAN FINANCIËN

PVDA

Nederlandse kabinetten vanaf 1956

Kabinet Drees IV
1956 - 1958
-
Minister-President:
Dr. W. Drees (pvda)
Viceminister-president:
Mr. A.A.M. Struycken (kvp)
Algemene Zaken:
Dr. W. Drees (pvda)
Buitenlandse Zaken:
Mr. J.M.A.H. Luns (kvp)
Justitie:
Dr. I. Samkalden (pvda)
Binnenlandse Zaken:
J.G. Suurhoff (pvda)
(13 okt. 1956 - 29 okt. 1956)
Binnenlandse Zaken,
Bezitsvorming en Publiek-
rechtelijke Bedrijfsorganisatie:
Mr. A.A.M. Struycken (kvp)
(29 okt. 1956 - 22 dec. 1958)
Onderwijs, Kunsten en
Wetenschappen:
Mr. J.M.L.Th. Cals (kvp)
Financiën:
H.J. Hofstra (pvda)
Oorlog:
Ir. C. Staf (chu)
Marine:
Ir. C. Staf (chu)
Volkshuisvesting en
Bouwnijverheid:

Ir. H.B.J. Witte (kvp)
Verkeer en Waterstaat:
Mr. J. Algera (arp)
(13 okt. 1956 - 10 okt. 1958)
a.i.: **Ir. H.B.J. Witte (kvp)**
(10 okt. 1958 - 1 nov. 1958)
Mr. J. van Aartsen (arp)
(1 nov. 1958 - 22 dec. 1958)
Economische Zaken:
Dr. J. Zijlstra (arp)
Landbouw, Visserij en
Voedselvoorziening:
Dr. S.L. Mansholt (pvda)
(13 okt. 1956 - 1 jan. 1958)
a.i.: **Ir. C. Staf (chu)**
(1 jan. 1958 - 11 jan. 1958)
Dr. A. Vondeling (pvda)
(11 jan. 1958 - 22 dec. 1958)
Sociale Zaken en
Volksgezondheid:
J.G. Suurhoff (pvda)
Maatschappelijk Werk:
Dr. M.A.M. Klompé (kvp)
Overzeese Rijksdelen:
a.i.: **Ir. C. Staf (chu)**
(13 okt. 1956 - 16 feb. 1957)
Zaken Overzee:
Mr. G.Ph. Helders (chu)
(16 feb. 1957 - 22 dec. 1958)

Kabinet Beel II
1958 - 1959
-
Minister-President:
Dr. L.J.M. Beel (kvp)
Viceminister-president:
Mr. A.A.M. Struycken (kvp)
Algemene Zaken:
Dr. L.J.M. Beel (kvp)
Buitenlandse Zaken:
Mr. J.M.A.H. Luns (kvp)
Justitie:
a.i.: **Mr. A.A.M. Struycken (kvp)**
Binnenlandse Zaken,
Bezitsvorming en Publiek-
rechtelijke Bedrijfsorganisatie:
Mr. A.A.M. Struycken (kvp)
Onderwijs, Kunsten en
Wetenschappen:
Mr. J.M.L.Th. Cals (kvp)
Financiën:
a.i.: **Dr. J. Zijlstra (arp)**
Oorlog:
Ir. C. Staf (chu)
Marine:
Ir. C. Staf (chu)
Volkshuisvesting en
Bouwnijverheid:
Ir. H.B.J. Witte (kvp)
Verkeer en Waterstaat:
Mr. J. van Aartsen (arp)
Economische Zaken:

Dr. J. Zijlstra (arp)
Landbouw, Visserij en
Voedselvoorziening:
a.i.: **Ir. C. Staf (chu)**
Sociale Zaken en
Volksgezondheid:
a.i.: **Dr. L.J.M. Beel (kvp)**
Maatschappelijk Werk:
Dr. M.A.M. Klompé (kvp)
Zaken Overzee:
Mr. G.Ph. Helders (chu) 10

Kabinet De Quay
1959 - 1963
-
Minister-President:
Dr. J.E. de Quay (kvp)
Viceminister-president:
Drs. H.A. Korthals (vvd)
Algemene Zaken:
Dr. J.E. de Quay (kvp)
Buitenlandse Zaken:
minister:
Mr. J.M.A.H. Luns (kvp)
staatssecretaris:
Dr. H.R. van Houten (vvd)
(24 aug. 1959 - 24 juli 1963)
Justitie:
minister:
Mr. A.Ch.W. Beerman (chu)
Binnenlandse Zaken:

**FJODOR C. BUIS FOTOGRAFEERDE
114 MINISTERS UIT 23 NAOORLOG-
SE KABINETTEN EN VROEG ZE EEN
KENMERKENDE HERINNERING
AAN HUN TIJD ALS MINISTER AAN
HET PAPIER TOE TE VERTROUWEN.
DIENAREN VAN DE KROON BIEDT
ZO EEN FASCINERENDE KIJK OP
ZESTIG JAAR PARLEMENTAIRE
GESCHIEDENIS, VAN HET KABINET
DREES IV UIT 1956 TOT HET
KABINET RUTTE II**

9 789462 261464 >

